

پیامبر(ص) و احترام به مخلوقات

مهربانی هرز

در شماره پیشین به جلوه‌های اخلاق فردی پیامبر اسلام(ص) پرداختیم. در ادامه، به جلوه‌های اخلاق اجتماعی پیامبر(ص) می‌پردازیم.

ع ارتباط با دیگران

پیامبر(ص) در برخورد با دیگران گشاده‌رو بود و رفتاری پرجاذبه داشت. همواره در سلام کردن از دیگران پیشی می‌گرفت. به کوچک و بزرگ سلام می‌کرد. سلام را نشانه فروتنی و پیام صلح، آرامش و سلامتی می‌دانست. در ملاقات با دیگران سلام می‌کرد وقتی با کسی دست می‌داد، دست خود را زودتر از دست او بیرون نمی‌کشید. با مردم چنان معاشرت می‌کرد که هر کس گمان می‌کرد عزیزترین فرد نزد آن حضرت است.

به کسی خیره نگاه نمی‌کرد و در حیا و شرم حضور بی‌مانند بود. کسی را سرزنش نمی‌کرد و لغزش‌ها و عیوب دیگران را جست‌وجو نمی‌کرد. از جمله ویژگی‌های رفتاری ایشان احترام و مدارا با مردم بود. ایشان علاوه بر محبت به مردم، به آنان شخصیت می‌داد. همیشه در کنار مردم و در غم و شادی آنان شریک بود. از بیماران عیادت می‌کرد و در تشییع جنازه حضور می‌یافت. جز در مقام دادخواهی اجازه نمی‌داد کسی در حضور او از دیگری بد بگوید. هرگاه کسی از او حاجتی می‌خواست، باز نمی‌گشت

مگر آنکه یا به حاجت خود رسیده بود، یا به بیان خوشی از آن حضرت دلخوش گشته بود. هرگاه از رفتار کسی آزرده می‌شد، ناراحتی در سیمایش نمایان می‌شد، ولی زبان به گله و اعتراض نمی‌گشود. کینه کسی را در دل نگه نمی‌داشت و با یارانش شوخی و گفت‌وگو می‌کرد. هرکسی بر او وارد می‌شد، مورد احترام قرار می‌گرفت. حتی گاهی عباي خود را برایش پهن می‌کرد و با اصرار وی را روی آن می‌نشاند.

ع در ارتباط با خانواده

ع همدلی با خانواده

در خانه با زن و فرزندش بسیار مهربانانه و دوستانه برخورد می‌کرد. خوش‌اخلاق و خندان بود. هرگز تنیدی نمی‌کرد و لغزش‌ها را نادیده می‌گرفت. با کودکان بسیار مهربان بود و با آنان بازی می‌کرد. انس بن مالک می‌گفت: کسی با زن و فرزندش مهربان‌تر از رسول گرامی اسلام نبود. او نسبت به همسران خود هیچ‌گونه خشونت نمی‌کرد و این برخلاف خلق و خوی مردم مکه بود. از جلوه‌های همدلی او با خانواده این بود که با همه اشتغالات، وقتی در خانه بود، اوقات خویش را به سه بخش تقسیم

می‌کرد: وقت خاصی برای خدا و عبادت، بخشی برای کارهای شخصی، و قسمتی برای خانواده. می‌فرمود: بهترین شما کسی است که با همسرش خوش‌رفتارتر باشد و من از تمامی شما نسبت به خانواده‌ام خوش‌رفتارترم.

ع همکاری در منزل

با وجود مسئولیت‌های خطیر اجتماعی، وقتی وارد خانه می‌شد، در تمام کارها، از درست کردن غذا تا جارو کردن خانه، به همسرش کمک می‌کرد. گاه گوشت را تکه‌تکه می‌کرد، به شتر علوفه می‌داد و گوسفندان و شتر را می‌دوشید. لوازم خریداری شده را با خود به منزل می‌برد و گاهی خانه را جارو می‌کرد. می‌فرمود: کمک به همسر و انجام کارهای منزل صدقه و احسان در راه خداوند محسوب می‌شود.

ع مهربانی با کودکان و توجه به

جوانان

رسول گرامی اسلام(ص) در نهایت مهربانی با کودکان برخورد می‌کرد. از این‌رو درباره پیامبر نوشته‌اند: مهربانی با کودکان راه و رسم پیامبر(ص) بود. در آن زمان که دختر را ننگ می‌دانستند، عاطفه نسبت به کودکان کم‌رنگ بود و معیار مهم در نظر مردم کهولت سن بود، پیامبر(ص) با کودکان مهربان بود و

بین بردن مزرعه‌ها و سوزاندن آن‌ها حتی در جنگ نهی می‌کرد.
پیامبر(ص) نسبت به حیوانات مهربان بود. امیر مؤمنان(ع) می‌فرماید: پیامبر(ص) وضو می‌گرفت. گربه‌ای نزد او آمد. پیامبر(ص) دانست که آن گربه تشنه است. ظرف آب را به سوی حیوان گرفت و گربه از آن آب نوشید. سپس پیامبر(ص) با بقیه آب وضو گرفت. هنگام عزیمت سپاه اسلام برای فتح مکه، رسول خدا(ص) سگی را دید که به خاطر بچه‌هایش زوزه می‌کشید و آن‌ها شیر مادرشان را می‌خوردند. پیامبر(ص) به یکی از یارانش به نام سراقه فرمود تا در برابر حیوان بایستد و از آن مراقبت کند تا مادامی سیاهیانی که از آنجا می‌گذرند، به آن حیوان و بچه‌هایش آسیبی برسانند. پیامبر(ص) هرگز در زندگی شکار نکرد.

سال. همواره توصیه می‌کرد که با جوانان رفتار نیک داشته باشید، چرا که آن‌ها دل‌نازک‌ترند و می‌فرمود: خداوند مرا به رسالت فرستاد و جوانان پذیرای من شدند و با من هم‌پیمان گشتند، ولی پیران با من مخالفت کردند.

ع بر خورد مهر بانانه با محیط زیست

در نگاه پیامبر(ص) حفظ محیط زیست اهمیت داشت. پیامبر(ص) می‌فرمود: از زمین محافظت کنید. به درستی که مادر شماس است.

و نیز فرمود: اگر قیامت برای یکی برپا شود و در دستش نهالی باشد، باید آن را بکارد. آن حضرت تماشای گیاهان سبز و خرم را بسیار دوست داشت. رسول خدا(ص) از قطع درختان، از

می‌فرمود: پنج چیز است که تا زنده‌ام ترک نخواهم کرد. یکی از آن‌ها سلام دادن به کودکان است تا پس از من سنت شود. درباره دختران سفارش ویژه داشت و می‌فرمود: بهترین فرزندان شما دختران‌اند.

روزی در مسجد نماز می‌خواند، صدای گریه بچه‌ای آمد. پیامبر(ص) نمازش را زودتر تمام کرد و هنگامی که اصحاب از او پرسیدند چرا نماز را با شتاب تمام کردید، فرمود: مگر شما صدای گریه کودک را نشنیدید.

آن حضرت به لیاقت و کاردانی جوانان باور داشت و به آن‌ها احترام می‌گذاشت. به همین دلیل جوانان را به کارهای سنگین و مهم می‌گماشت. معیار مسئولیت در نظر او ایمان، کاردانی و تقوا بود، نه سن و

